Să ne doară pe toți rănile războiului

Primarul satului Coșnița, dl Tudor Cibotencu, le-a spus:
— Cine nu va putea rezista acestui foc, să se refugieze. Vă va aștepta un autobuz.

Se trăgea tare în Coșnița. Ingrozitor. Nu numai gardiștii trăgeau. Acum a deschis foc și armata 14. Trăgea cu mitralierele. Trăgea cu tunurile.

La fiecare explozie zăngăneau ferestrele, erau izbite ușile. Unele geamuri săreau țăndări. Pe de-asupra caselor șuierau gloanțele. Noaptea fulgerau trasantele.

Cum să nu te ia spaima? Cum să reziști?

Maria Grosu, educatoare la grădiniță, n-a mai rezistat. Și-a luat fiica, pe Steluța, și la acei 42 de ani ai săi și-a părăsit casa. Tot drumul și-a ars obrazul în lacrimi. Unde se duce? De ce trebuie să se ducă? De ce trebuie să se despartă de cei dragi? Victor i s-a dus în armata sovietică, flăcău teafăr și voinic, și s-a întors invalid. Dar n-a vrut să plece cu ele, a rămas pe poziție. Soțului cazacii i-au stricat, în cîmp, tractorul. L-a reparat cu mîinile proprii, dar nu poate lucra cu el — pămîntul e căpătușit cu mine. Iar ea pleacă. Unde se duce? Plînge, își rupe inima: «De ce mă pedepsești, Doamne? Alte femei ca mine nici nu știu, poate, ce e durerea, nici nu vor să știe, poate, de durerea mea, stau la cald, privesc filme la televizor... De-am fi uniți cu toții!... De-am fi mai uniți!...»

Tot din Coșnița, tot în Bobeica, Hincești, a fost adăpostită și Natalia Glod. Și cei trei copilași ai ei — Ina, de 10 ani, Alexei, de 7 ani, și Anuța, de numai un anișor, pe care l-a împlinit aici, în evacuare. Și bunica Maria, de 76 de ani. Bunica șade și tace. Tot timpul tace. Dar cine nu știe la ce se gîndește bătrîna!...

— Trăim la «Privighetoarea», o tabără de odihnă pentru copii. Numai că iată, am ocupat-o noi, refugiații. Pe grădinița noastră din Coșnița a căzut un «Alazan», cădeale-ar lor pe cap tot blestemul nostru!..

O altă educatoare de la grădinița distrusă din Coșnița, Eugenia Abajirov, staționează în Stolniceni, Hincești. Trăiește la școală. Acum lecțiile s-au terminat, dar mai înainte îi incomodau și pe acești copii. Că așa vor veneticii — să-i scoată pe băștinași din case, să-i despartă de familii. Lenuța, micuța, e cu ea, dar Veronica e la Tiraspol, la școala de medicină. «Doamne, ce o fi cu ea oare?». Soțul îi e șofer. A rămas pe poziții. Să le apere satul, casa. «Mai e viu oare?»

Trei femei din satul Coșnița. Puse pe drumuri. Cu copii mici. Rupte de casele lor. Rupte de familiile lor. Cu ce au greșit aceste femei în fața gardiștilor, în fața cazacilor, în fața armatei 14? Ce caută ei în satul lor? Ce caută ei în genere în țara noastră?

Trei femei doar. Cu copiii lor. Dar mai sînt și altele — mii și mii.

La Dănceni, Ialoveni, și-au găsit refugiu de urgie colhoznicele Eudochia Bețleagă și Elena Picerega, ambele din Molovata Nouă.

— Nu se mai putea — povestește Eudochia. Se trăgea în fiecare zi. Începeau de pe la 17.00 și trăgeau toată noaptea. Ca să nu mai avem scăpare de rău lor. I-am luat pe Ionel (14 ani) și pe Victoraș (11) și încă... — o înecă lacrimile. Da Vasile, soțul, a rămas acolo, în foc.

Elena Picerega e și ea cu gîndul la satul ei. Acolo i-a rămas logodnicul, Sergiu. Pe 14 ianuarie s-au logodit. Pe 1 martie s-a început focul ucigător. Simbăta trecută, pe 30 mai, trebuia să le fie nunta. Pe 30 mai și-n toate aceste zile Sregiu era acolo, în foc, iar Elena — aici, în Dănceni. Pe pîine străină, cum zice ea.

Din Molovata Nouă mai sînt în Dănceni 63 de femei și copii. Dar alte 240 de suflete s-au pripășit la S.T.P.-72.

Stau de vorbă cu doamna Alexandra Ceban, vicepreședintele executivului raional Nisporeni. De la dumneaei aflu că în taberele de odihnă pentru copii din acest raion, în S.T.P., la școala auto, școala auxiliară ș. a. au fost adăpostiți peste 1000 de urgisiți de soartă din satul Pîrîta.

— Oameni ca pîinea cea albă sînt în raionul Nisporeni — îmi povestesc agricultoarea Maria Turturică și mulgătoarea Elizaveta Doban din Pîrîta. — Dar vrem acasă, la căsuțele noastre.

Două mame tinere, cu prunci înfășați în brațe — Natalia Șevcenco și Vera Mîndru, ambele din satul Corjova. Ludmila, fetița Nataliei, e mai mare, are deja 9 luni, pe cînd Irinuța Verei abia zilele acestea a împlinit o lună. Și pruncul e crud de tot, și mama încă nu s-a restabilit de-a binelea, dar ce le pasă smirnoviștilor — ei vor republică nistreană. Natalia, însă, pe lîngă Ludmila mai are cu ea și trei băieței: Eduard, Pavel și Alexandru, și ei între 7—10 ani. Trălesc împreună la Colegiul de viticultură și vinificație din Stăuceni.

Am stat de vorbă cu toate aceste femei. Le-am văzut înăsprite la chip, plînse. Mi se încrîncena inima cînd le ascultam, le priveam. Dar am venit acasă, la Chișinău, și cînd scriam aceste rînduri prin geamul balconului a răzbătut un cîntec, mai mult urlat, decît cîntat:

A nam vsio ravno —
Vodka ali vino...

Închid balconul, închid geamurile — degeaba! Urletul beat intră mereu în casă: «A nam vsio ravno!...» Mă gîndesc că mai sînt, totuși, și alții de aceștia. Unii chiar mă îndeamnă: «Ostavite Transnistriiu v pokoe! Zacem ona vam?» Alții, care pe ici, pe colo se prezintă ca mare patrioți, nici buletinele informative radio nu ascultă, nici măcar «Mesagerul» nu privesc, numai filme de tot felul, nu mai «KVN»-uri și alte emisiuni distractive, alții sînt preocupați de alte conflicte familiale și neghiobii, uitînd că țara e tare dacă și noi sîntem tari și dacă familiile ne sînt trainice.

Și ne mai mirăm că n-avem una, că n-avem alta, că ne calcă și ne pîngăresc pămîntul banii, ba alții... Că nu mai avem liniște în casă de atîția «binevoitori»:..

Dar le-am spus noi oare, ferm și respicat, cuvîntul nostru de stăpîni ai acestei țărișoare mici, dar atît de ispititoare? Dar oare ne-am ridicat cu dîrzenie să ne-o apărăm această țărișoară? O ținem, de-am porni cu toții toate satele noastre, toate orașele și orășelele noastre chiar cu mîna goală, să-i spunem așa de la Camenca pînă la Bozieni! Chiar și fără a fi care-i băștinaș (indiferent de naționalitate) și care-i vechi. Ca să știe toți că ne dor și pe acestui război, să meargă o chemare:

— Să ne doară pe toți de rănile războiului!...

Că e război. Război drept, sfînt de forțe străine, separatiste, smirnoviste, sovine, niște forțe care, fără pic de rușine și fără conștiința unității naționale autohtone, s-au înarmat republică. Se poate oare imagina o astfel de republică? Istoria mondială nu cunoaște asemenea cazuri. De nu va fi o astfel de republică va fi!

Victor LADANIUC